

លិខិតទៅ យូណេស្កូ(UNESCO)

ថ្ងៃ១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០

លោកស្រី អគ្គនាយក អាហ្សូលេ (Azoulay) ជាទីគោរព៖

យើងខ្ញុំ ជាអង្គការសង្គមស៊ីវិល ដែលចុះហត្ថលេខាខាងក្រោមនេះ សូមឱ្យលោកស្រី អគ្គនាយកចាប់អារម្មណ៍អំពី ការរឹតត្បិតៗ ទាក់ទងនឹងការការពារ និង អភិរក្សឧទ្យានបុរាណវិទ្យា អង្គរវត្ត នៃប្រទេសកម្ពុជាដែលជាអរមរតកមួយមានតម្លៃវិសេសបំផុត ក្នុងចំណោមមរតកជាច្រើនទៀតលើពិភពលោក ។

បន្ទាប់ពីមានសំណើក្នុងឆ្នាំ២០០៩យូណេស្កូ(UNESCO)បានទទួលជោគជ័យក្នុងការបញ្ជាឲ្យអាជ្ញាធរជាតិអប្សរា(Apsara National Authority) ហើយនិង ក្រុមហ៊ុនសូគីមិច (SOKIMEX) ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់សមាជិកព្រឹទ្ធសភា សុខគង់ (Senator SOK KONG) ដកឧបករណ៍ភ្លើងបំភ្លឺ ចេញពីប្រាសាទអង្គរវត្តដើម្បី កំចាត់ចេញនូវ ឥទ្ធិពលបំផ្លាញដោយ កំដៅភ្លើងជះទៅលើថ្មនៃឧបករណ៍ទាំងអស់នេះ ។

ណាហ្គាខប អិលធីឌី (NagaCorp Ltd.) ជា ក្រុមហ៊ុនកម្សាន្តនិងទេសចរណ៍ដែល មានមុខជំនួញ កាស៊ីណូ នៅរាជធានីភ្នំពេញនិង មានការគាំទ្រពីអាជ្ញាធរជាតិអប្សរា (Apsara National Authority) បានប្រកាសជាសាធារណៈ ថាគេបានទទួល ការយល់ព្រម ពីរដ្ឋបាលលោកហ៊ុនសែន នៅថ្ងៃទី ១២ ខែឧសភាឆ្នាំ ២០២០ ដើម្បីសាងសង់ មេណីយដ្ឋាន ទេសចរណ៍ ដែលមានចម្ងាយតែ ៥០០ ម៉ែត្រពី ប្រព័ន្ធ ប្រាសាទអង្គរ។

ក្រុមហ៊ុនកម្សាន្តនិងទេសចរណ៍នេះបាន ៤ ជួល ដីអភិវឌ្ឍន៍ គណកាតពល្យលេខមួយ ចំណួន៧៥ ហិកតា រយៈពេល ៥០ឆ្នាំ ដើម្បីសាងសង់និងដំណើរការ មេណីយដ្ឋានមួយឈ្មោះថា " បឹងអធិប្បិយៈ អង្គរ" "Angkor Lake of Wonder" (ALOW) ដែលមានទំហំប្រហែលពីរដងនៃ ឌីសណេយ៍ឡែន(Disneyland) នៃរដ្ឋ កាលីហ្វ័រនីញ៉ា(California) ។

យោងតាមគម្រោងកិច្ចព្រមព្រៀង ណាហ្គាខបអិលធីឌី (NagaCorp Ltd.)នឹងជួលដីនេះរហូតដល់៥០ឆ្នាំចាប់ពីឆ្នាំ២០២០ដល់ឆ្នាំ ២០៧០ ដោយមិនគិតថ្លៃជួលរយៈពេលទៅ ១០ឆ្នាំ ដំបូង។

ក្នុងរយៈពេល៥០ឆ្នាំ ណាហ្គាខប អិលធីឌី (NagaCorp Ltd.) នឹងចំណាយប្រាក់សរុបចំនួន២១លានដុល្លារអាមេរិក ឬប្រហែល២៩ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយម៉ែត្រការ៉េ ដែលគិតជា មធ្យមត្រឹមតែ ៤២០.០០០ដុល្លារក្នុងមួយឆ្នាំ។

ណាហ្គាខបអិលធីឌី (NagaCorp Ltd.)បានបង្ហាញថានៅដំណាក់កាលដំបូង នឹងចំណាយថវិកាចំនួន៣៥០ លានដុល្លារសម្រាប់សាងសង់សណ្ឋាគារថ្នាក់ផ្កាយ៥ចំនួន២ និងសួន ទឹកឧទ្យានទឹកបច្ចេកវិទ្យា ឧទ្យានបច្ចេកវិទ្យា ក្រុងចិន(Chinatown) ប្រឡាយទឹកបែបបុរាណសម័យអង្គរ ស្ប៉ា (SPA) និងសួនច្បារវប្បធម៌។

សាធារណជនមិនដឹង អំពីការស្រាវជ្រាវសិក្សាអំពីផលអាក្រក់ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់សង្គមនិងបរិស្ថានមុនពេល ជួលដីនេះសម្រាប់គម្រោងវិនិយោគបែបនេះទៅ ណាហ្គាខបអិលធីឌី (NagaCorp Ltd.) ទេ។

យើងមានការព្រួយបារម្ភថាសំណង់ថ្មីៗនេះនឹងមានផលអាក្រក់ប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន ភាពស្ថាបត្យកម្មនិងវេទនាសម្ព័ន្ធនៃប្រាសាទអង្គរវត្ត និងវិមានផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងតំបន់ បេតិកភណ្ឌ ពីព្រោះការដឹកនិងបុកបង្ហាប់ដីដើម្បីសាងសង់វេទនាសម្ព័ន្ធរមណីយដ្ឋាននេះនឹងបណ្តាលឱ្យខ្សាច់ដែលទ្រទ្រង់ប្រាសាទអង្គរវត្ត រង្វើផ្លាស់ទី និងធ្វើឱ្យប្រាសាទដួលរលំ។

លើសពីនេះទៀតការសាងសង់រមណីយដ្ឋាននេះនឹងត្រូវការផ្លូវថ្មី បង្កើនចំនួនប្រជាជនចរាចរណ៍ ការប្រើប្រាស់ទឹកដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាននិងការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត ស្ថេរភាពនៃប្រាសាទ។

ប្រាសាទអង្គរវត្តស្ថិតនៅលើ តុល្យភាពដ៏ផុយស្រួយ រវាងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្របាយ័ន ទឹកភ្លៀង ទឹកពីទន្លេសាប ទឹកដែលហូរចេញពីភ្នំគូលែន និងកម្រិតទឹកនៅអាងទឹកក្នុងស្រទាប់ដី ខាងក្រោមប្រាសាទ។ ការបាត់បង់ទឹកនៅ អាងទឹកក្នុងស្រទាប់ដីខាងក្រោមប្រាសាទ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ បុរាណភាពទឹកនៃប្រាសាទហើយនឹងធ្វើឱ្យប្រាសាទបាក់បែកដូចដែលបានកើត ឡើងនៅប្រាសាទបឹងមាលា ប្រាសាទសម្បូរណ៍ ព្រៃគុក និងកោះកេរ។ ដូច្នេះ ការកសាងនិងដំណើរការ នៃអាងទឹករលក សួនឧទ្យានទឹក ដ៏ធំមួយ និងប្រឡាយទឹកសម័យបែបបុរាណ អង្គរ នឹង ជះឥទ្ធិពលអាក្រក់ដល់ ប្រព័ន្ធទឹកនាក់ទំនងគ្នានៅក្រោមប្រាសាទនិងនៅជុំវិញតំបន់បេតិកភណ្ឌហើយអាចធ្វើឱ្យខូចដល់គ្រឹះប្រាសាទនិងបណ្តាលឱ្យប្រាសាទបាក់បែក។

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ លីដារ(LIDAR) នៃសាកលវិទ្យាល័យស៊ីឌនីយ(University of Sidney) បានបង្ហាញថាទីក្រុងអង្គរដើមអាចមានទំហំ ជាង៣ដងនៃផ្ទៃដីបច្ចុប្បន្ន ៤០១ គីឡូម៉ែត្រ ការ៉េ។ នៅមានទ្រព្យសម្បត្តិបុរាណវិទ្យា មិនទាន់ត្រូវបានរកឃើញដោយពិភពលោកនៅឡើយ ធ្វើឲ្យយើងមានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងថា ពិភពលោក នឹងត្រូវបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិ បុរាណវិទ្យាទាំងអស់នេះជារៀងរហូត ដោយត្រូវបានកប់បាត់ដោយអគារថ្មី ឬជីកចោល។

សម្រស់ធម្មជាតិនៃប្រព័ន្ធប្រាសាទអង្គរវត្ត នឹងចុះថយដោយសារ សំណង់ថ្មីពីព្រោះតំបន់នេះនឹងក្លាយជាតំបន់កម្សាន្តទំនើបជាងបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌និងធម្មជាតិនៃអរិយធម៌ខ្មែរ។

អង្គរគឺជាតំបន់សាសនាដ៏ពិសិដ្ឋ ដែលត្រូវបានទទួល ការការពារដោយសហគមន៍អន្តរជាតិ។ហើយគ្មានប្រទេសណាមួយ ដែលបានរងគ្រោះថ្នាក់ដល់បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ដ៏មានតម្លៃ របស់ខ្លួនដោយសាងសង់ឧទ្យានកម្សាន្តនៅក្បែរនោះទេ ខណៈដែលមានតំបន់ជំនួសនៅក្នុងខេត្តផ្សេងៗទៀត។ ការកសាងទីក្រុងចិននៅក្បែរកន្លែងសាការបូជាសាសនា ជាការ ប្រមាទមើលងាយ។

ក្នុងនាមជាអង្គការអនុសញ្ញាបេតិកភណ្ឌពិភពលោក កម្ពុជាបានយល់ព្រមរក្សាភិប្រមព្រៀងនានាសម្រាប់ការពារ អភិរក្ស ហើយនិង ថែទាំ និងមិនចាត់វិធានការដោយចេតនាណា ដែលអាចធ្វើឱ្យខូចខាតដល់“ បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌និងបេតិកភណ្ឌធម្មជាតិ” “Cultural Heritage and Natural Heritage” ដែលមានចែងក្នុង មាត្រា ៦ កថាខណ្ឌទី ២ និងទី ៣ នៃ អនុសញ្ញា។

ការផ្តល់ការអនុញ្ញាតឱ្យ ណាហ្គាខបអិលធីឌី (NagaCorp Ltd.) ជួលរយៈពេល៥០ឆ្នាំនឹងធ្វើ មេដាយដ្ឋានវិនិយោគដ៏ធំធេងមួយ ដែលគ្មានការសិក្សា ប្រកបដោយតម្លាភាព អំពីផល អាក្រក់ ដែលអាចប៉ះពាល់ បរិវេណជាសកម្មភាពដែលមិនស្របនឹងមាត្រា ៦ កថាខណ្ឌទី៣ នៃអនុសញ្ញា។

ចំពោះហេតុផលដែលបានលើកឡើងខាងលើ និងដោយសារសិទ្ធិរបស់ប្រជាជន ក្នុងការអនុវត្តតាមទំនៀមទំលាប់សាសនា និងការប្តេជ្ញាចិត្តដោយខ្លួនឯងក្នុងការលះបង់ទ្រព្យសម្បត្តិ និងធនធានធម្មជាតិដោយសេរី យើងប្រឆាំងនឹងគម្រោងមេដាយដ្ឋានវិនិយោគរបស់ណាហ្គាខប អិលធីឌី (NagaCorp Ltd.)

យើងជឿជាក់ថាយូណេស្កូនឹងបន្តការពារឧទ្យានបុរាណវិទ្យាអង្គរវត្តដែលជាបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌និងធម្មជាតិរបស់ពិភពលោកសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។

ដោយគោរពយើងសូមស្នើឱ្យអង្គការយូណេស្កូ ៖

- ១- ប្រឆាំងនឹងការអភិវឌ្ឍន៍មេដាយដ្ឋានវិនិយោគរបស់ណាហ្គាខប (ALLOW) និងគម្រោងស្រដៀងគ្នាណាមួយ។
- ២- ដំឡើងសញ្ញាសំគាល់ព្រំដែននៅលើដីសម្រាប់តំបន់បេតិកភណ្ឌពិភពលោកអង្គរ។
- ៣. សិក្សាឱ្យបានទូលំទូលាយអំពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានលើតំបន់ទាំងមូលដែលជះឥទ្ធិពលលើជលសាស្ត្រភាពស្ថាបត្យកម្មនិងរចនាសម្ព័ន្ធនៃប្រាសាទកំណប់បុរាណវិទ្យា ប្រជាជនក្នុង ជំបន់និងបរិវេណ។
- ៤- ផ្តល់អនុសាសន៍កំរិតកំហិតយ៉ាងខ្លាំងចំពោះបរិមាណភ្ញៀវប្រចាំថ្ងៃដើម្បីកាត់បន្ថយការពាក់និងរំហែកនៅលើវិមាននានា។
- ៥- បង្កើនព្រំប្រទល់ឧទ្យានបុរាណវិទ្យាអង្គរនិងបេតិកភណ្ឌធម្មជាតិនិងវប្បធម៌ដែលនៅជុំវិញនិងបន្ថែមភ្នំគូលែនឱ្យសមនឹងការរកឃើញថ្មីៗនៃការសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យស៊ីឌនី LIDAR ។
- ៦. ជូនដំណឹងដល់យើងអំពីការរកឃើញអនុសាសន៍និងការសម្រេចចិត្តចុងក្រោយរបស់យូណេស្កូទាក់ទងនឹងមេដាយដ្ឋាន“ បឹងធម្មជាតិអច្ឆរិយៈ” របស់ណាហ្គាខប (NagaCorp's "Angkor Lake of Wonder" ។

សូមជម្រាបជូនថាការបង្ហាញពីកង្វល់សាធារណៈនិងព្រឹត្តិកំពុងដំណើរការ។

យើងសូមកោតសរសើរដោយស្មោះត្រង់ថាអង្គការយូណេស្កូបានចាត់វិធានការដំបូងដើម្បីស្នើសុំឱ្យអាជ្ញាធរកម្ពុជា ផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីគម្រោងមេដាយដ្ឋានវិនិយោគរបស់ណាហ្គាខប អិលធីឌី (NagaCorp Ltd.) ។

យើងជឿជាក់ថាយូណេស្កូនឹងបន្តការពារឧទ្យានបុរាណវិទ្យាអង្គរវត្តដែលជាបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌និងធម្មជាតិរបស់ពិភពលោកសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។

ដោយគោរព

បណ្តាញសង្គមស៊ីវិលខ្មែរ

Khmer Network Civil Society: (based in the USA except otherwise indicated).

- 1. Cambodia Border Institute - USA
- 2. Cambodia Women Health Organization - USA
- 3. Cambodian Alliance for the Paris Peace Agreements on Cambodia- Global -Australia
- 4. Cambodian Americans for Human Rights and Democracy - USA
- 5. Centre de Documentation des Cambodgiens- France
- 6. Cambodian Association of Victoria- Australia
- 7. Cambodian Australian Federation)- Australia
- 8. Committee for Paris Peace Accords on Cambodia-Minnesota- USA
- 9. Foundation of Khmer Samak - USA
- 10. Kampuchean Association of Olympia- USA
- 11. Khmer Alliance Foundation -USA
- 12. Khmer Association of Hampton Road Virginia -USA
- 13. Khmer Community of New South Wales Inc.- AUS
- 14. Khmer People Network for Cambodia- USA
- 15. Khmer Unity for Cambodia- USA
- 16. Khmer Veterans Freedom Fighters Association- USA
- 17. Me Boun Foundation- USA
- 18. Our Mutual National Interests International- USA
- 19. Overseas Khmer Summit- USA
- 20. Pro Démocratie pour le Cambodge du Canada- Canada
- 21. Société Buddhiste Khmère- Canada